

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 19. marca 2015*

„Predhodno odločanje — Notranji trg z zemeljskim plinom — Direktiva 2003/55/ES — Člen 25 — Direktiva 2009/73/ES — Člena 41 in 54 — Časovna veljavnost — Uredba (ES) št. 1775/2005 — Člen 5 — Mehanizmi za dodeljevanje zmogljivosti in postopki upravljanja prezasedenosti — Odločba regulativnega organa — Pravica do pravnega sredstva — Tožba družbe, ki ima dovoljenje za prenos zemeljskega plina — Listina Evropske unije o temeljnih pravicah — Člen 47 — Pravica do učinkovitega sodnega varstva zoper odločbo regulativnega organa“

V zadevi C-510/13,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Kúria (Madžarska) z odločbo z dne 2. julija 2013, ki je prispela na Sodišče 25. septembra 2013, v postopku

E.ON Földgáz Trade Zrt

proti

Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, K. Jürimäe (poročevalka), sodnica, J. Malenovský, M. Safjan, sodnika, in A. Prechal, sodnica,

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,

sodna tajnica: C. Strömholm, administratorica,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za Evropsko komisijo A. Tokár in K. Herrmann, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 23. oktobra 2014

izreka naslednjo

* Jezik postopka: madžarščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 25 Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2003/55/ES z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 98/30/ES (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 12, zvezek 2, str. 230, v nadaljevanju: druga direktiva) ter členov 41 in 54 Direktive 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES (UL L 211, str. 94, v nadaljevanju: tretja direktiva).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo E.ON Földgáz Trade Zrt. (v nadaljevanju: E.ON Földgáz) in Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (madžarski regulativni organ za energetske sektor in javne službe, v nadaljevanju: regulativni organ), ker je zadnjenavedeni spremenil pravila kodeksa plinskega omrežja (v nadaljevanju: kodeks omrežja) v zvezi z dodelitvijo dolgoročne zmogljivosti in upravljanjem prezasedenosti.

Pravni okvir

Pravo Unije

Druga direktiva

- 3 Člen 25 druge direktive, naslovljen „Regulativni organi“, je v odstavkih 5, 6 in 11 določal:

„5. Stranka, ki se želi pritožiti zoper upravljavca prenosnih, [utekočinjenih zemeljskih plinov] ali distribucijskih sistemov glede vprašanj v odstavkih 1, 2, in 4 ter v členu 19, lahko pošlje pritožbo regulativnemu organu, ki v vlogi organa za poravnavo sporov v dveh mesecih po prejemu pritožbe izda svoj sklep. To obdobje se lahko podaljša za dva meseca, če regulativni organi želi pridobiti dodatne informacije. Rok se lahko dodatno podaljša s soglasjem pritožnika. Takšen sklep je zavezujoč, dokler se ne ovrže s pritožbo.

6. Prizadeta stranka, ki ima pravico vložiti pritožbo na sklep o metodologijah za izračun, sprejet skladno z odstavki 2, 3 in 4, ali če za regulativni organ velja obveznost posvetovanja glede predlaganih metodologij za izračun, lahko najpozneje v dveh mesecih po objavi sklepa ali njegovega predloga ali v krajšem roku, če to predvidijo države članice, vloži pritožbo v ponoven pregled. Ta pritožba ne odloži izvajanja.

[...]

11. Pritožbe iz odstavkov 5 in 6 ne vplivajo na uveljavitev pravic do pritožbe po zakonodaji Skupnosti in nacionalni zakonodaji.“

Tretja direktiva

- 4 Člen 41 tretje direktive v bistvu povzema vsebino člena 25 druge direktive. Besedilo odstavkov 11, 12 in 15 tega člena 41 je podobno besedilu odstavkov 5, 6 in 11 navedenega člena 25. Člen 41 tretje direktive vsebuje odstavek 17, ki v členu 25 druge direktive ni imel enakovredne določbe in v katerem je določeno:

„Države članice zagotovijo ustrezne mehanizme na nacionalni ravni, v okviru katerih se lahko stranka, ki jo zadeva odločitev regulativnega organa, pritoži organu, ki je neodvisen od vpletenih strank in katere koli vlade.“

5 Člen 54 tretje direktive, naslovljen „Prenos“, določa:

„1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do 3. marca 2011. O tem nemudoma obvestijo Komisijo.

Te določbe uporabljajo od 3. marca 2011, razen člena 11, ki ga uporabljajo od 3. marca 2013.

[...]“

Uredba (ES) št. 1775/2005

6 V času dejanskega stanja v sporu o glavni stvari je veljala Uredba (ES) št. 1775/2005 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. septembra 2005 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina (UL L 289, str. 1). Ta uredba je bila razveljavljena z Uredbo (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1775/2005 (UL L 211, str. 36, ter popravka UL 2009, L 229, str. 29, in UL L 309, str. 87), ki se uporablja od 3. marca 2011.

7 V uvodnih izjavah 17 in 23 Uredbe št. 1775/2005 je bilo navedeno:

„(17) Nacionalni regulativni organi morajo zagotoviti skladnost s pravili iz te uredbe in iz smernic, sprejetih v skladu s to uredbo.

[...]

(23) Ker cilja te uredbe, in sicer oblikovanja pravičnih pravil v zvezi s pogoji za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in ker se ta cilj zaradi obsega in učinkov predlaganega ukrepa lahko bolje doseže na ravni Skupnosti, Skupnost lahko sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe. Skladno z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne prekoračuje okvirov, ki so potrebni za doseganje navedenega cilja.“

8 Člen 1 te uredbe, naslovljen „Predmet urejanja in področje uporabe“, je v odstavku 1 določal:

„Ta uredba je namenjena oblikovanju nediskriminatornih pravil o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina ob upoštevanju posebnosti nacionalnih in regionalnih trgov z namenom zagotovitve pravičnega delovanja notranjega trga s plinom.

Ta cilj vključuje določitev usklajenih načel za tarife za dostop do omrežja ali metodologij za njihovo izračunavanje, zagotovitev storitev za dostop tretjih strank, določitev usklajenih načel za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti, določitev zahtev po preglednosti, določitev pravil za izravnano in obračunavanje odstopanj ter spodbujanje trgovanja z zmogljivostmi.“

9 Člen 2(1), točka 11, navedene uredbe, je določal:

„V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

11. „uporabnik omrežja“ pomeni odjemalca ali potencialnega odjemalca pri upravljavcu prenosnega omrežja in same upravljavce prenosnega omrežja, v kolikor je to potrebno, da opravljajo svoje naloge v zvezi s prenosom“.

10 Člen 5 te uredbe, naslovljen „Načela mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti in postopkov upravljanja prezasedenosti“, je določal:

„1. Udeležencem na trgu je na voljo največja možna zmogljivost na vseh relevantnih točkah iz člena 6(3), ob upoštevanju celovitosti omrežja in njegovega učinkovitega obratovanja.

2. Upravljavci prenosnih omrežij izvajajo in objavijo nediskriminatorne in pregledne mehanizme za dodeljevanje zmogljivosti, ki:

- (a) zagotavljajo ustrezne ekonomske signale za učinkovito in največjo možno izrabo tehnične zmogljivosti ter spodbujajo naložbe v novo infrastrukturo;
- (b) so združljivi s tržnimi mehanizmi, ki vključujejo fizične trge (spot markets) in trgovalna vozlišča (trading hubs), hkrati pa so prožni in sposobni prilagoditve spreminjajočim se tržnim razmeram;
- (c) so združljivi s sistemi držav članic za dostop do omrežja.

3. Ko upravljavci prenosnega omrežja sklenejo nove pogodbe o prenosu ali se ponovno pogajajo o obstoječih pogodbah o prenosu, te pogodbe upoštevajo naslednja načela:

- (a) v primeru pogodbene prezasedenosti upravljavec prenosnega omrežja ponudi neizkoriščeno zmogljivost na primarnem trgu, in sicer vsaj en dan vnaprej in kot prekinljivo zmogljivost,
- (b) uporabniki omrežja, ki želijo ponovno prodati ali dati v podzakup neizkoriščeno pogodbeno zmogljivost na sekundarnem trgu, imajo pravico to storiti. Države članice lahko v tem primeru od uporabnikov omrežja zahtevajo posredovanje obvestila ali informacij upravljavcu prenosnega omrežja.

4. Če ostane zmogljivost, dodeljena z obstoječimi pogodbami o prenosu, neizkoriščena in če nastopi pogodbeno prezasedenost, upravljavci prenosnih omrežij uporabijo odstavek 3, razen če to ne krši zahtev obstoječih pogodb o prenosu. Če bi to pomenilo kršitev obstoječih pogodb o prenosu, upravljavci prenosnih omrežij po posvetovanju s pristojnimi organi uporabniku omrežja predložijo prošnjo za uporabo neizkoriščene zmogljivosti na sekundarnem trgu v skladu z odstavkom 3.

5. V primeru obstoja fizične prezasedenosti upravljavci prenosnega omrežja ali, kadar je to primerno, regulativni organi uporabijo nediskriminatorne in pregledne mehanizme za dodeljevanje zmogljivosti.“

11 Člen 9 Uredbe št. 1775/2005, naslovljen „Smernice“, je v odstavkih 1 in 2 določal:

„1. Če je to primerno, smernice za zagotavljanje najnižje ravni usklajenosti, potrebne za doseg cilja te uredbe, določijo:

[...]

(b) podrobnosti o načelih mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti in uporabi postopkov za upravljanje prezasedenosti v primeru pogodbene prezasedenosti v skladu s členom 5;

[...]

2. Smernice o zadevah, naštetih v odstavku 1, so določene v Prilogi. Komisija jih lahko spremeni v skladu s postopkom iz člena 14(2).

[...]“

12 Člen 10 te uredbe, naslovljen „Regulativni organi“, je v prvem pododstavku določal:

„Regulativni organi držav članic, ustanovljeni v skladu s členom 25 [druge direktive], pri izvajanju svojih nalog v okviru te uredbe zagotavljajo skladnost s to uredbo in smernicami, sprejetimi na podlagi člena 9 te uredbe.“

13 Priloga k Uredbi št. 1775/2005 vsebuje Smernice, navedene v členu 9 te uredbe. V točki 2 te priloge so opredeljena predvsem „[n]ačela mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti, postopki upravljanja prezasedenosti in njihova uporaba v primeru pogodbene prezasedenosti“.

14 Uredba št. 1775/2005 se v skladu z njenim členom 17, drugi odstavek, uporablja od 1. julija 2006.

Madžarsko pravo

15 Upoštevene določbe nacionalnega prava v zvezi s procesnim upravičenjem in pravnim interesom so v zakonu št. III iz leta 1952 o zakoniku o pravdnem postopku (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény) in v zakonu št. CXL iz leta 2004 o splošnih pravilih na področju upravnih postopkov in storitev (A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény).

16 Člen 110 zakona št. XL iz leta 2008 o dobavi zemeljskega plina (A földgázellátásról szóló 2008. évi XL törvény) določa:

„1. Upravljavec določi pravila, postopke in metode delovanja povezanega omrežja za zemeljski plin, obvezno vsebino trgovinskih sporazumov, obračunavanja in merjenja ter izmenjave podatkov, pa tudi kodeks omrežja, ki vsebuje podrobna pravila o dnevnih izravnava. [...]

2. Kodeks omrežja je osnovan ob upoštevanju varnosti oskrbe, zahtev glede kakovosti, konkurenčne nevtralnosti in prostega dostopa do povezanega omrežja. Upravljavec se v postopku njegove priprave posvetuje s komisijo za kodeks omrežja, ki je bila ustanovljena in deluje v skladu s posebnimi zakoni ali drugimi predpisi.

3. Upravljavec omrežja vsako leto pregleda kodeks omrežja, pripravljen v skladu z odstavkom 2. Pri tem se posvetuje s komisijo za kodeks omrežja in v primeru sprememb [predlagano spremembo ali spremembe] najpozneje do 31. oktobra pošlje regulativnemu organu v odobritev, skupaj s prejetimi mnenji. Regulativni organ zavrne odobritev kodeksa omrežja, če je ta nezakonit ali če ovira učinkovito konkurenco ali izvajanje načel in pravil o določanju tarif ali omogoča diskriminatorno obravnavanje nekaterih odjemalcev. Upravljavcu nalaga, naj iz razlogov, ki jih navede, in v roku, ki ga določi, spremeni osnutek in ga vnovič predloži. Pooblaščen subjekt, proizvajalci zemeljskega plina, uporabniki omrežja in odjemalci morajo spoštovati upoštevana pravila odobrenega kodeksa omrežja.

4. V primeru zakonskih ali drugih sprememb ali če kodeks omrežja ovira učinkovito konkurenco ali izvajanje načel in pravil o določanju tarif ali neutemeljeno omogoča diskriminatorno obravnavanje nekaterih odjemalcev, regulativni organ po posvetovanju s pooblaščenimi subjekti in uporabniki omrežja, upravljavcu naloži, naj iz razlogov, ki jih navede, in v roku, ki ga določi, spremeni kodeks. Če kodeksa ne spremeni, mu lahko naloži globo in spremeni kodeks po uradni dolžnosti.

5. Prečiščena različica kodeksa omrežja in njegovih sprememb se skupaj z odločbo o odobritvi regulativnega organa objavijo na spletni strani pooblaščenih subjektov.

[...]“

Dejansko stanje v sporu o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 17 Družba E.ON Földgáz, pooblaščen subjekt za prenos plina, je predložila štiri vloge za dodelitev dolgoročne zmogljivosti glede uvozne vstopne točke povezovalnega plinovoda, ki povezuje Madžarsko in Avstrijo (Hungarian-Austrian gas interconnector, v nadaljevanju: HAG) pri madžarskem upravljavcu prenosnega omrežja za plin, in sicer FGSZ Földgázszállító Zrt. (v nadaljevanju: upravljavec omrežja).
- 18 Ker so navedene vloge znatno presegle razpoložljive zmogljivosti glede vstopne točke po 1. juliju 2010, je ta upravljavec omrežja regulativni organ zaprosil za stališče, ki naj ga upošteva pri odgovoru na navedene vloge.
- 19 Regulativni organ je v odgovor na prošnjo upravljavca omrežja sprejel odločbo št. 98/2010 z dne 22. februarja 2010, s katero je bila spremenjena odločba z dne 25. januarja 2010 o odobritvi kodeksa omrežja.
- 20 V odločbi št. 98/2010 so bila tako ponovno določena pravila kodeksa omrežja o dodeljevanju zmogljivosti za obdobje, daljše od plinskega leta (v nadaljevanju: dolgoročna zmogljivost). Iz predložitvene odločbe je razvidno, da so bila z odločbo št. 98/2010 spremenjena tudi pravila v zvezi z upravljanjem prezasedenosti.
- 21 Pred spremembo kodeksa omrežja z odločbo št. 98/2010 je bilo v njem določeno, da upravljavec omrežja preuči vloge za dodelitev dolgoročne zmogljivosti v vrstnem redu njihovega prejema in da ta upravljavec to zmogljivost dodeli s sklenitvijo pogodbe z vlagatelji v mejah razpoložljivih zmogljivosti.
- 22 V skladu s pravili, spremenjenimi z odločbo št. 98/2010, mora upravljavec omrežja, kar zadeva plinsko leto 2010/2011, 80 % razpoložljive zmogljivosti prihraniti za sklenitev dolgoročnih pogodb, 20 % te zmogljivosti pa za sklenitev letnih pogodb, ki se nanašajo na to plinsko leto. Kar zadeva naslednja plinska leta, je v tej odločbi določeno, da se od plinskega leta 2011/2012 dodelitev dolgoročne zmogljivosti in dejanska sklenitev pogodb opravita v skladu z novimi pravili, ki jih mora pripraviti upravljavec omrežja s pomočjo prodajalcev zemeljskega plina in ki jih odobri regulativni organ.
- 23 Regulativni organ je določitev teh novih pravil utemeljil z navedbo, da je prvotni postopek dodeljevanja zmogljivosti škodoval razvoju konkurence in oviral vstop novih udeležencev na trg.
- 24 Družba E.ON Földgáz je pri Fővárosi Bíróság (sodišče v Budimpešti) 27. marca 2010 vložila tožbo za razglasitev ničnosti določb odločbe št. 98/2010 v zvezi z metodami dodeljevanja zmogljivosti za plinsko leto 2010/11. Njena tožba je bila 3. novembra 2011 zavrtnjena.
- 25 Tudi Fővárosi Ítéletábla (deželno pritožbeno sodišče v Budimpešti) je 9. maja 2012 zavrnilo pritožbo družbe E.ON Földgáz, ker ni imela procesnega upravičenja v okviru postopka sodnega nadzora upravne odločbe v zvezi s kodeksom omrežja. Družba E.ON Földgáz naj namreč ne bi izkazala upoštevne neposrednega interesa glede na izpodbijane določbe odločbe št. 98/2010, ker naj ne bi sklenila pogodb z upravljavcem omrežja in ker naj bi se ta odločba nanašala le na tega upravljavca.
- 26 Družba E.ON Földgáz je zato pri predložitvenem sodišču vložila kasacijsko pritožbo. Zatrjuje, da ima neposredni interes, ki ji daje procesno upravičenje. Ta interes naj bi se odražal v tem, da so bila z odločbo št. 98/2010 spremenjena pravila o kodeksu omrežja, na podlagi katerih je kot pooblaščen subjekt za prenos plina predložila vloge za dodelitev zmogljivosti, in v tem, da so nova pravila omejila njeno pravico do sklepanja pogodb v zvezi z zmogljivostjo, ki je predmet teh vlog. V zvezi s tem naj ne bi bilo pomembno, ali je med družbo E.ON Földgáz in upravljavcem omrežja obstajala pogodba, kajti kodeks omrežja je urejal zlasti postopek, po katerem so bile sklenjene te pogodbe. Poleg tega naj bi

bila odločba št. 98/2010 sprejeta zaradi predložitve teh vlog. Družba tudi navaja, da bi se upravljavec omrežja v skladu z zakonom št. XL iz leta 2008 o dobavi zemeljskega plina moral v postopku osnovanja kodeksa omrežja posvetovati z njo kot trgovcem z zemeljskim plinom.

- 27 Predložitveno sodišče navaja, da ima stranka v upravnem postopku po madžarskem pravu procesno upravičenje za izpodbijanje upravne odločbe samo, če je njena tožba vložena zoper določbo te odločbe, ki neposredno posega v njene pravice. Zato se sprašuje, ali lahko interes, na katerega se sklicuje družba E.ON Földgáz in ki ga je ta opredelila kot ekonomski interes, pomeni neposredni interes, ki je lahko podlaga za procesno upravičenje te tožeče stranke za vložitev pravnega sredstva v sodnem postopku zoper odločbo o ureditvi na energetskega področju.
- 28 Predložitveno sodišče meni, da je potrebna razlaga pojma „stranka, ki jo zadeva odločitev“ iz druge in tretje direktive. Čeprav je Sodišče ta pojem že razlagalo v okviru tožb zoper odločbe, ki so jih sprejeli regulativni organi na področju elektronskih komunikacij (sodbi Tele2 Telecommunication, C-426/05, EU:C:2008:103, in Arcor, C-55/06, EU:C:2008:244), naj namreč ne bi bilo nobenega precedensa v zvezi s tem, kar zadeva ureditev energetskega sektorja in, natančneje, odločbe v zvezi s kodeksi omrežja.
- 29 V teh okoliščinah je Kúria (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali se uporabljajo določbe o tem, kdo je upravičen vložiti pritožbo na podlagi člena 25 [druge] [d]irektive [...] v primeru, če je bila upravna odločba sprejeta v obdobju, ko je veljala ta direktiva, ali pa je treba v tem sodnem postopku upoštevati določbe člena 41 [tretje] [d]irektive [...], ki je začela veljati med tem postopkom, ob upoštevanju določb člena 54(1), drugi pododstavek, navedene direktive, v skladu s katerim se te določbe uporabljajo od 3. marca 2011?
 2. Če se uporablja [tretja] [d]irektiva, ali je mogoče pooblaščenega prodajalca, ki ima gospodarski interes, kot je ta iz postopka v glavni stvari, v zvezi s tožbo, vloženo zoper odločbo o odobritvi kodeksa omrežij oziroma o določitvi njegove vsebine, šteti za „stranko, ki jo zadeva odločitev“ v smislu člena 41(17) navedene direktive, ali pa je stranka, ki jo zadeva odločitev, samo upravljavec omrežja, pooblaščen za zahtevanje odobritve kodeksa?
 3. Če se uporablja [druga] [d]irektiva, ali odobritev ali sprememba kodeksa omrežij, kot je ta iz postopka v glavni stvari, spada med primere iz člena 25(5) ali (6) navedene direktive v delu, v katerem se nanaša na presojo vlog za dodelitev infrastrukturne zmogljivosti?
 4. Če gre za primer, ki ga zajema člen 25(6) [druge] [d]irektive, ali je mogoče pooblaščenega prodajalca, ki ima gospodarski interes, kot je ta iz postopka v glavni stvari, v zvezi s tožbo, vloženo zoper odločbo o odobritvi kodeksa omrežij oziroma o določitvi njegove vsebine, šteti za „stranko, ki jo zadeva odločitev“ v smislu člena 41(17) navedene direktive, ali pa je stranka, ki jo zadeva odločitev, samo upravljavec omrežja, pooblaščen za zahtevanje odobritve kodeksa?
 5. Kako je treba razlagati člen 25(11) [druge] [d]irektive, v skladu s katerim pritožbe iz odstavkov 5 in 6 ne vplivajo na uveljavitev pravic do pritožbe na podlagi prava [Unije] in nacionalnega prava, če je iz vprašanj za predhodno odločanje razvidno, da nacionalno pravo za vložitev tožbe določa strožje pogoje, kot so določeni v direktivi ali pravu [Unije]?”

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 30 Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba tretjo direktivo, katere rok za prenos se je iztekel 3. marca 2011, zlasti nove določbe, ki so bile uvedene z njenim členom 41(17), razlagati tako, da se uporablja za pravno sredstvo – vloženo zoper odločbo regulativnega organa, kakršna je ta v postopku v glavni stvari in ki je bila sprejeta pred iztekom tega roka za prenos – o katerem navedenega dne še ni bilo odločeno.
- 31 Člen 41(17) tretje direktive določa, da države članice zagotovijo ustrezne mehanizme na nacionalni ravni, v okviru katerih se lahko stranka, ki jo zadeva odločitev regulativnega organa, pritoži organu, ki je neodvisen od vpletenih strank in katere koli vlade.
- 32 Ta določba se v skladu z njenim besedilom uporablja za položaje, v katerih je regulativni organ sprejel odločbo, s katero je bilo poseženo v pravice stranke. Ali neki položaj spada na področje uporabe člena 41(17) tretje direktive, je treba torej presoditi ob upoštevanju datuma sprejetja navedene odločbe.
- 33 Člen 41(17) tretje direktive je torej treba razlagati tako, da se ne nanaša na odločbe regulativnega organa, ki so bile sprejete pred iztekom roka za prenos iz člena 54(1) te direktive, to je 3. marca 2011.
- 34 Zato se v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari in v katerem je bila odločba št. 98/2010 sprejeta 22. februarja 2010, to je pred iztekom roka za prenos tretje direktive, ta direktiva ne uporablja.
- 35 Zato je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba tretjo direktivo, katere rok za prenos se je iztekel 3. marca 2011, zlasti nove določbe, ki so bile uvedene z njenim členom 41(17), razlagati tako, da se ne uporablja za pravno sredstvo – vloženo zoper odločbo regulativnega organa, kakršna je ta v postopku v glavni stvari in ki je bila sprejeta pred iztekom tega roka za prenos – o katerem navedenega dne še ni bilo odločeno.

Drugo vprašanje

- 36 Ob upoštevanju odgovora na prvo vprašanje na drugo vprašanje ni treba odgovoriti.

Tretje, četrto in peto vprašanje

- 37 Predložitveno sodišče želi s tretjim, četrtim in petim vprašanjem, ki jih je treba obravnavati skupaj, v bistvu izvedeti, ali je treba člen 25 druge direktive razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi o vlaganju pravnih sredstev pri sodišču, ki je pristojno za nadzor nad zakonitostjo aktov regulativnega organa, ki v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, ne dopušča, da se operaterju, kot je družba E.ON Földgáz, prizna procesno upravičenje za vložitev pravnega sredstva zoper odločbo tega organa, ki se nanaša na kodeks omrežja.
- 38 Kot je navedel generalni pravobranilec v točkah 36 in 37 sklepnih predlogov, druga direktiva ne vsebuje nobene posebne določbe, ki bi učinkovala tako, da bi imeli operaterji pravico do pravnega sredstva v sodnem postopku zoper odločbe regulativnega organa, kakršna je odločba št. 98/2010.
- 39 Vendar je treba poudariti, da so v Uredbi št. 1775/2005, ki je uredba, ki se uporablja *ratione temporis* za dejansko stanje v sporu o glavni stvari, določena usklajena pravila v zvezi z dostopom operaterjev na trgu do prenosnega omrežja zemeljskega plina.

- 40 V skladu z uvodno izjavo 23 in členom 1(1) te uredbe je tako njen cilj oblikovanje nediskriminatornih pravil o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina ob upoštevanju posebnosti nacionalnih in regionalnih trgov z namenom zagotovitve pravilnega delovanja notranjega trga s plinom.
- 41 V tem okviru iz člena 1(1), drugi pododstavek, navedene uredbe izhaja, da je njen namen predvsem določiti usklajena načela, kar zadeva mehanizme dodeljevanja zmogljivosti in postopek za upravljanje prezasedenosti.
- 42 V členu 5 te uredbe so navedena načela, ki jih mora upravljavec prenosnega omrežja spoštovati pri izvajanju teh mehanizmov in postopkov, da se udeležencem na trgu zagotovi dostop do prenosnega omrežja pod nediskriminatornimi in preglednimi pogoji. V skladu s členom 9(1) in (2) Uredbe št. 1775/2005 so podrobnosti o načelih iz navedenega člena 5 določena v smernicah Priloge k tej uredbi.
- 43 Poleg tega je iz uvodne izjave 17 in člena 10, prvi odstavek, Uredbe št. 1775/2005 razvidno, da morajo regulativni organi pri izvajanju pristojnosti zagotavljati spoštovanje načel iz člena 5 in Priloge k tej uredbi.
- 44 Iz tega izhaja, da če regulativni organ, tako kot v postopku v glavni stvari, sprejme odločbo, s katero se spremenijo pravila kodeksa omrežja v zvezi z dodeljevanjem zmogljivosti in upravljanjem prezasedenosti s strani upravljavca omrežja, mora ta regulativni organ zagotavljati spoštovanje načel, določenih v Uredbi št. 1775/2005, in, natančneje, načel iz njenega člena 5 v povezavi s Prilogo k tej uredbi.
- 45 V zvezi z vprašanjem, ali člen 5 Uredbe št. 1775/2005 v povezavi s Prilogo k tej uredbi operaterju, kot je družba E.ON Földgáz, v okoliščinah, kakršne so te iz postopka v glavni stvari, daje pravice, ki jih mora regulativni organ spoštovati pri sprejetju odločbe, s katero se spremenijo obveznosti iz Uredbe, ki so upravljavcu omrežja naložene glede postopkov, ki urejajo dostop do tega omrežja, je treba poudariti, da je treba družbo E.ON Földgáz kot pooblaščen subjekt za prenos plina šteti za uporabnika omrežja v smislu člena 2(1), točka 11, Uredbe št. 1775/2005. Glede na besedilo te določbe namreč ni upoštevno, da je ta operater dejansko sklenil pogodbo z upravljavcem omrežja, da bi imel status uporabnika omrežja, ker se ta status nanaša na vsakega odjemalca ali vsakega potencialnega odjemalca upravljavca omrežja.
- 46 Dalje, glede na cilj Uredbe št. 1775/2005, kakor je bil poudarjen v točki 41 te sodbe, je treba načela iz člena 5 te uredbe v povezavi s Prilogo k navedeni uredbi razlagati tako, da pomenijo zaščitne ukrepe, ki so sprejeti v interesu uporabnikov, ki želijo dostop do omrežja, in jim torej lahko dajejo nekatere pravice (glej po analogiji sodbo *Tele2 Telecommunication*, C-426/05, EU:C:2008:103, točka 34).
- 47 Natančneje, glede mehanizmov dodeljevanja zmogljivosti in postopkov za upravljanje prezasedenosti je iz točke 2.1.3 Priloge k Uredbi št. 1775/2005 razvidno, da ti mehanizmi in postopki novim udeležencem ne onemogočajo dostopa do trga in ne pomenijo neupravičene ovire dostopa do trga. Poleg tega ti mehanizmi udeležencem na trgu, vključno z novimi udeleženci in podjetji z majhnim tržnim deležem, ne preprečujejo, da bi učinkovito konkurirali.
- 48 Iz navedenih premislekov izhaja, da ima operater, kot je družba E.ON Földgáz, v okoliščinah obravnavanega primera nekatere pravice na podlagi člena 5 Uredbe št. 1775/2005 v povezavi s Prilogo k tej uredbi in je treba šteti, da so njegove pravice lahko kršene z odločbo regulativnega organa, s katero se spremenijo pravila kodeksa omrežja v zvezi z dodeljevanjem zmogljivosti in upravljanjem prezasedenosti.

- 49 Če področje na ravni Unije ni urejeno, se v skladu z ustaljeno sodno prakso v nacionalnem pravnem redu vsake države članice določijo pristojna sodišča in postopkovna pravila za pravna sredstva, ki zagotavljajo varstvo pravic, ki jih posameznikom daje pravo Unije, vendar so države članice odgovorne za to, da v vsakem primeru zagotovijo učinkovito varstvo teh pravic (sodba *Mono Car Styling*, C-12/08, EU:C:2009:466, točka 48 in navedena sodna praksa).
- 50 Čeprav morata biti procesno upravičenje in pravni interes posameznika načeloma opredeljena v nacionalnem pravu, pravo Unije poleg spoštovanja načel enakovrednosti in učinkovitosti vseeno zahteva, da nacionalna zakonodaja ne krši pravice do učinkovitega sodnega varstva, kot je določena v členu 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) (glej v tem smislu sodbo *Mono Car Styling*, C-12/08, EU:C:2009:466, točka 49 in navedena sodna praksa).
- 51 Ob upoštevanju vseh navedenih premislekov je treba na tretje, četrto in peto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5 Uredbe št. 1775/2005 v povezavi s Prilogo k tej uredbi in člen 47 Listine razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi o vlaganju pravnih sredstev pri sodišču, pristojnem za nadzor nad zakonitostjo aktov regulativnega organa, ki v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, ne dopušča, da se operaterju, kot je družba E.ON Földgáz, prizna procesno upravičenje za vložitev pravnega sredstva zoper odločbo tega organa, ki se nanaša na kodeks omrežja.

Stroški

- 52 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

- 1. Direktivo 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES, katere rok za prenos se je iztekel 3. marca 2011, zlasti nove določbe, ki so bile uvedene z njenim členom 41(17), je treba razlagati tako, da se ne uporablja za pravno sredstvo – vloženo zoper odločbo regulativnega organa, kakršna je ta v postopku v glavni stvari in ki je bila sprejeta pred iztekom tega roka za prenos – o katerem navedenega dne še ni bilo odločeno.**
- 2. Člen 5 Uredbe (ES) št. 1775/2005 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. septembra 2005 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina v povezavi s Prilogo k tej uredbi in člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi o vlaganju pravnih sredstev pri sodišču, pristojnem za nadzor nad zakonitostjo aktov regulativnega organa, ki v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, ne dopušča, da se operaterju, kot je družba E.ON Földgáz Trade Zrt, prizna procesno upravičenje za vložitev pravnega sredstva zoper odločbo tega organa, ki se nanaša na kodeks plinskega omrežja.**

Podpisi